



## 9. PESCUITUL - ACTIVITATE ECONOMICĂ SPECIFICĂ

În viziunea europeană, pescuitul este o activitate economică desfășurată în principal în cadrul unor comunități rurale. Practicarea acesteia de către o parte a populației active a orașului Sulina ca așezare urbană dă o notă specifică profilului social, economic și cultural al acestuia. Importanța pescuitului pentru comunitatea din Sulina impune o analiză mai detaliată a domeniului și evoluțiilor din acest sector.

### *O cherhana în anii 1950*



### *Organizarea actuală a activității de pescuit în zona Sulina*

În orașul Sulina funcționează 3 organizații în domeniul pescuitului:

1. Organizația Producătorilor de Pește Sulina
2. Organizația de Pescari Sulina
3. Organizația Chefalul

1. Organizația Producătorilor de Pește Sulina are 69 de membri, din care 6 sunt autorizați de către Agenția Națională de Pescuit și Acvacultură să pescuiască după izobata de 20 (la peste 20 de metri adâncime). Toți membrii au dreptul de a pescui în apele interioare și în Marea Neagră, în timpul sezonului de scumbie, în restul sezonului activitatea fiindu-le interzisă conform legislației în vigoare, cu excepția celor autorizați de A.N.P.A.

2. Organizația de pescari Sulina are 90 de membri, din care 10 sunt autorizați de Agenția Națională de Pescuit și Acvacultură să pescuiască după izobata de 20. Toți membrii au dreptul de a pescui în apele interioare și în



Marea Neagră, în timpul sezonului de scrumbie, în restul sezonului activitatea fiindu-le interzisă conform legislației în vigoare, cu excepția celor autorizați de A.N.P.A.

3. Organizatia Chefalul are 72 de membri, din care 8 sunt autorizați de Agenția Națională de Pescuit și Acvacultură să pescuiască după izobata de 20. Toți membrii au dreptul de a pescui în apele interioare și în Marea Neagră, în timpul sezonului de scrumbie, în restul sezonului activitatea fiindu-le interzisă conform legislației în vigoare, cu excepția celor autorizați de A.N.P.A.



Rezultă că pescuitul este practicat în cadrul celor trei organizații profesionale de 231 de persoane. Pe de altă parte, din datele furnizate de reprezentantul Inspecției Piscicole Sulina reiese existența unui număr de 180 licențe de pescuit, iar din evidențele Primăriei orasului Sulina reiese existența unui număr de 120 de autorizații de pescuit ( 68 - eliberate conform Legii nr. 507 și 52 - eliberate conform Legii nr.300 ).

Efortul de pescuit al celor 3 organizatii din Sulina este de 200 de nave si ambarcațiuni.

Apele interioare pe care se practică pescuitul sunt :

- Complex lacuri Roșu-Lumina;
- Complex lacuri Puiu - Puiuleț;
- Dunărea Veche;
- Brațul Sulina de la Mm 8.5+900, la vărsare în mare
- Canalul Sfiștofca
- Brațul Chilia - Câșla Vădanei
- Marea Neagră

În Sulina își mai desfășoară activitatea 4 nave de tip trawler care aparțin organizației de pescuit Ropescador, aceasta deținând majoritatea navelor de pescuit la Marea Neagră ale României. Două nave sunt funcționale, armatori fiind firmele Miadmar și Dunaraf. Zona de pescuit în Marea Neagră se întinde după izobata de 20 de metri, în zona economică exclusivă.

Perspectivile pescuitului ca activitate economică furnizoare de oportunități de ocupare a forței de muncă și contribuatoare la dezvoltarea economică și



prosperitatea financiară a comunității sulinene pot fi evaluate numai după o analiză a contextului constituit de existența Rezervației Biosferei Delta Dunării ca loc privilegiat de aplicare a principiului dezvoltării durabile și a evoluțiilor cadrului fizic/ biologic și antropic - sub toate aspectele - ce au avut loc în domeniu.



### *Analiza SWOT a sectorului pescuitului*

#### *Puncte tari*

- Resurse exploatabile de pește;
- Tradiție a pescuitului marin;
- Tradiție în pescuit (bărci, abilități, unelte);
- Suprafețe mari de luciu de apă, bazine amenajate și infrastructură în acvacultură;
- Personal tehnic calificat (pescari, lucrători în acvacultură și procesare);
- Ape de calitate, disponibile în zonele montane;
- Cerere de produse procesate;
- Forță de muncă relativ ieftină;
- Zone cu tradiție îndelungată în pescuit.

#### *Puncte slabe*

- Nivel scăzut al infrastructurii și al echipamentelor: porturi pescărești, de stocare, de întreținere;
- Stare degradată a flotei de pescuit;
- Nivel scăzut al siguranței (locurile de debarcare);
- Echipamente tehnice insuficiente și instalații învechite în acvacultură;
- Statut incert privind proprietatea terenurilor;
- Nealinieria la standardele UE a unor sectoare ale industriei de procesare;
- Producția nu este în concordanță cu așteptările pieței;
- Organizare deficitară a producătorilor;
- Control neadecvat asupra exploatării resurselor;



- Diversitate scăzută a produselor și valoare adăugată mică;
- Lipsă a unei piețe en-gros de pește;
- Lipsă a centrelor de primă vânzare și a echipamentelor de condiționare;
- Promovare insuficientă a produselor pescărești;
- Diversificare scăzută a activităților economice în zonele pescărești.

#### *Oportunități*

- Cerere internă de pește și produse din pește în creștere;
- Perspectivă bună a pieței pentru speciile și produsele noi din pește;
- Resurse naturale excepționale;
- Diversitate a speciilor existente în apele interioare;
- Consumatori interni familiarizați cu produsele;
- Potențial pentru dezvoltarea acvaculturii marine;
- Potențial pentru agroturism și ecoturism;
- Zone naturale protejate, adecvate pentru hrănirea și reproducerea peștelui.

#### *Riscuri*

- Competiție pe piața Uniunii Europene pentru produsele specifice;
- Degradarea mediului;
- Schimbări în preferințele consumatorilor;
- Competiție cu produsele importate;
- Lipsă de interes pentru sector a noilor investitori;
- Acces limitat la creditele bancare și proceduri greoaie în accesarea fondurilor;
- Dependență de materia primă importată;
- Lipsă a tradiției în cooperarea dintre partenerii locali;
- Migrație a populației înspre zone mai dezvoltate din punct de vedere economic.



#### *Cadrul legislativ al activității de pescuit*



Legea nr.113/2005 stabilește că dreptul de pescuit se atribuie în mod direct pescarilor sau organizațiilor de pescari recunoscute în baza criteriilor stabilite de autoritatea centrală pentru pescuit și acvacultură. Legea este în acord cu Reglementarea Consiliului European nr. 104/2000, care prevede că „organizațiile de producători sunt coloana vertebrală a organizării pieței unice” și definește „producătorul” ca fiind persoana fizică sau legală care produce produse pescărești din apele interioare și marine (pește viu, pește proaspăt, sărat, uscat etc) până la prima vânzare.



#### *Aspecte instituționale și legislative*

Managementul resursei pescărești și conservării stocurilor de pește, este divizat între mai multe ministere și alte instituții ale statului, la nivel strategic, al politicilor și operațional:

- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale are atribuții în politica și strategia sectorului piscicol din România;
- Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile are atribuții de politică de conservare și exploatare durabilă și este responsabil cu conservarea biodiversității și mediului înconjurător și coordonează activitatea ARBDD;
- Agenția Națională de Pescuit și Acvacultură (ANPA) are atribuții de politică, strategie și reglementare, control și inspecție;
- Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD) este organul executiv al Rezervației Biosferei, gestionează durabil, urmărește și controlează resursa pescărească pe suprafețele domeniului public de interes național din RBDD (ecosisteme naturale) și administrează utilizarea resursele naturale în teritoriu;
- Consiliului Județean Tulcea (CJT), administrează activitățile economice pe suprafețele ce constituie domeniu public de interes județean (amenajări);
- Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Delta Dunării: cercetare, evaluare, propuneri de reglementări către ARBDD;
- Pescăriile și/sau pescarii individuali, administrează direct activitatea economică de pescuit, majoritatea activând pe suprafețele domeniu public de interes național și pe suprafețele domeniu public de interes județean;



### *Pescuitul tradițional*

Pescăriile pot fi clasificate, după biologia peștilor, metodele și zonele de pescuit, în trei categorii principale: pescăria peștilor de apă dulce; pescăria peștilor migratori (a. scrumbie; b. sturioni); pescăria peștilor marini din zona litorală.

### *Pescuitul peștilor de apă dulce*

Din cele cca 44 specii de apă dulce inventariate pe teritoriu, un număr de 15 - 16 specii fac obiectul pescuitului. Structura și mărimea capturilor înregistrate în statistici reflectă răspunsul populațiilor de pești la modificările factorilor de mediu. Astfel, îndiguirea Luncii Dunării a fost urmată de declinul pescăriei la sfârșitul anului 1960 datorită reducerii zonelor de reproducere a crapului, care alimentau cu puiet atât delta, cât și Complexul lacustru Razim-Sinoie.



În perioada 1960 - 1970 s-a înregistrat o redresare a pescuitului, prin stabilirea unui nou echilibru în structura ihtiofaunei. Locul crapului a fost luat de speciile stagnofile ca: babușcă, lin, caracudă, care valorificau condițiile de reproducere și de hrănire din deltă și zonele adiacente. Dinamica populațiilor era direct influențată de factorii naturali, dintre care factorul hidrologic era cel mai important: mărimea capturilor în deltă era direct proporțională cu mărimea și durata viiturilor Dunării, de care depindea mărimea suprafeței de creștere și productivitatea. În perioada următoare și, îndeosebi, după anii 1972 - 1975 a început o nouă perioadă de declin a pescăriei în apele dulci, datorită îndiguirii celor 103 000 ha în deltă și zonele adiacente. Astfel, factorul antropic a căpătat o influență din ce în ce mai mare asupra dinamicii populațiilor de pești. După anul 1993 situația capturilor de pește a înregistrat modificări semnificative.



Creșterea poluării Dunării cu azot și fosfor la sfârșitul anilor 1970 și, îndeosebi, după anul 1980 a determinat eutrofizarea apelor și modificarea structurii comunităților de pești, în care domină carasul, plătica și babușca.

#### *Pescuitul peștilor marini*

Se constată un declin al pescuitului activ în ultimii ani acesta fiind în funcție și de distanța zonelor de aglomerare a șprotului.



#### *Pescuitul peștilor migratori*

- se bazează pe *scrumbia de Dunăre* și pe trei specii de *sturioni*, care migrează din Marea Neagră în Dunăre, spre zonele de reproducere. *Scrumbia* se pescuiește cu unelte de pescuit activ tip *setcă* în perioada migrației de primăvară, în lunile aprilie-iunie, atât în fața gurilor Dunării cât și pe întregul traseu al migrației până la Călărași. Sectorul de reproducere cel mai intens este între Călărași și Oltenița (Km 370 - 442). *Scrumbia* înregistrează o evoluție ciclică a intensității migrației, ciclurile minimelor și maximelor având loc la 10 - 11 ani. În perioada 1960 - 1994, cantitățile pescuite au evoluat între minima de 200 tone/an și maxima de 2 400 tone/an. *Sturionii* înregistrează un declin continuu în ultimii 30 de ani, cantitățile pescuite scăzând de la cca 300 tone (1960) la cca 6 tone (1994), declinul fiind mai pronunțat la speciile de morun și nisetru, și mai puțin la specia păstrugă. După anul 1994, cantitatea pescuită de sturioni a început să crească treptat, ajungând ca în anul 2003 să atingă 19 tone. Aceasta se datorează, în mare parte, reducerii pieții negre. Uneltele de pescuit folosite pentru sturioni sunt *carmacele* (cârlige fără nadă) și plasele tip *setcă*, care se instalează în mare la locurile de hrănire sau pe Dunăre în calea de migrație. Calea de migrație a sturionilor a fost întreruptă de construirea barajelor de la Porțile de Fier (în anul 1970) și Ostrovul Mare la Km 863,5 (în anul 1984). Cantitățile de puiet de sturioni din toate cele trei specii care se deplasează spre mare, dovedesc că sturionii se reproduc și în aval de barajele



construite. Suprapescuitul sturionilor pare să fie un factor important care a determinat starea actuală a populațiilor acestor specii valoroase. Principalele areale de pescuit sturioni sunt la sudul gurilor de vărsare Sulina și Sfântu Gheorghe, și pe Dunăre în toate cele 4 țări riverane (Km 95 - 162; Km 170 - 252; Km 490; Km 740; Km 845 - 860).



### *Piscicultura*

Din suprafața totală amenajată, 50 % a fost destinată creșterii în sistem furajat cu ciclul de creștere de 2 ani, iar restul în regim nefurajat cu ciclul de creștere de 3 ani. În crescătoriile se cresc, de regulă, speciile: *Cyprinus carpio* (crap), *Ctenopharyngodon idella* (cosaș), *Hypophthalmichthys molitrix* (sânger), *Aristichthys nobilis* (novac). Cele 3 specii chinezești au avut o proporție de 29% în perioada 1969 - 1974, 40 % după 1989 și peste 50 % după 1989. Producțiile totale obținute în amenajările piscicole nu au crescut proporțional cu suprafața amenajată. Este important de menționat că deși suprafața și producțiile totale au crescut, producția marfă livrată la piață a rămas, în general, la același nivel de 4.000 - 5.000 tone/an. Cele mai mari cantități livrate la piață, respectiv 6 000 tone/an s-au înregistrat în anii 1976 - 1977, dar cu un consum de furaje de peste 20.000 tone/an.

Este cunoscut faptul că activitatea de piscicultură a fost, întotdeauna, susținută de stat prin subvenții, înregistrând în fiecare an pierderi. Astfel, este semnificativ faptul că în perioada 1970 - 1974 pierderile au reprezentat jumătate din profitul planificat. După anul 1990, activitatea de piscicultură s-a redus cu cca 70 - 75 % în suprafață.

### *Dinamica capturii totale*

În ultimii 54 de ani (1960-2004), evoluția pescăriilor din actualul spațiu al RBDD, reflectat de dinamica capturii totale, a cunoscut patru perioade caracteristice:





- perioada 1960-1970 cu captură variabilă influențată de regimul hidrologic al Dunării cu valori între 10.000t și 20.000t.
- perioada 1970-1984, cu valori anuale aproximativ constante în jurul valorii de 15.000t, perioada în care au loc modificări importante de mediu și în structura comunității peștilor
- perioada 1984-1994, în care are loc un declin al capturii de la 15.000t anual la 5.000 - 6.000t
- perioada 1995-2004 în care are loc o stabilizare a capturilor în jur de 3000t (statistica oficială).

*Factori de diminuare a resursei pescărești:*

- Reducerea habitatelor
- Degradarea mediului
- Eutrofizarea
- Schimbări în relația factor hidrologic-producția de pește
- Supraexploatarea stocurilor
- Probleme socio-economice

*Reglementări biologice*

- Tipul și caracteristicile uneltelor de pescuit - pe baza rezultatelor cercetării, în anul 1992 s-a recomandat majorarea ochiului plaselor de pescuit utilizate în Delta Dunării la pescuitul speciilor de apă dulce, de la 26-28 mm la 32 mm, cu excepția avelor, la care s-a recomandat ochiul minim de plasa de 40 mm. Aplicarea acestei reglementări a început în anul 1993 și a fost generalizată din anul 1994. În anul 1995, s-a propus standardizarea uneltelor de pescuit, însoțită de ARBDD în autorizarea și controlul uneltelor și solicitată de Fabrica de plase și unelte pescărești, pentru orientarea producției în acord cu reglementările ARBDD.
- Lungimea minima legala admisa la pescuit - în anul 1993 au fost propuse următoarele reglementari: știuca 40 cm, biban 12 cm, avat 30 cm, somn 50 cm, măsură aplicată din 1994.
- Protecția speciilor amenințate - în anul 1993, s-a propus protecția prin prohibirea pescuitului următoarelor specii de pești: văduviță, caracudă, morunaș, lin, reglementare aplicată din 1994. Din 1999 specia lin a fost admisă din nou la pescuit pe fondul refacerii parțiale a stocurilor.
- Zone de cruțare - pe baza rezultatelor cercetării, au fost propuse și s-au instituit zone de cruțare pe brațele vechi ale Dunării, în scopul protecției reproducătorilor speciilor cu înaltă valoare economică prezenți în aceste zone: somn, crap, șalău.
- Populare - recomandarea populării complexului Razelm-Sinoe cu 2000-3000 cuiburi/an icre embrionate de șalău.
- Prohibiție pe sectoare suprapuse pentru peștii migratori până în zonele de reproducere.
- Propunere pentru reglementări speciale naționale și internaționale pentru protecția sturionilor.

*Influența factorilor antropici asupra resursei pescărești*

- Îndiguirile - au condus la pierderea habitatelor esențiale de reproducere și creștere a puietului ciprinidelor, mai ales pentru specia crap (cca 103.000 ha).



- Barajele - de la Porțile de Fier I (1969) și Porțile de Fier II (1983) au condus la întreruperea migrației sturionilor și pierderea unei părți importante din habitatul de reproducere pentru speciile morun și nisetru.
- Exploatarea - a determinat declinul stocurilor unor specii de pești, mai ales a celor afectate deja de degradarea sau pierderea habitatelor (sturioni, crap, știucă, lin, caracudă). Utilizarea înainte de 1993 a plaselor cu ochi de 26-28 mm scotea din populație indivizii imaturi sexual. Deseori după 1992 s-a depășit captura durabilă recomandată cu efecte în scăderea producției anilor următori.
- Pescuitul accidental - are un impact negativ mai ales în cazul puietului de scrumbie capturat în zona litorală la pescuitul speciilor mărunte, sau a puietului de sturioni la pescuitul scrumbiei de la gurile Dunării.



### **REZULTATE ALE ACȚIUNII DE CONSULTARE PUBLICĂ**

În cadrul acțiunii de consultare publică desfășurată la nivel local s-a urmărit cunoașterea opiniei și percepției localnicilor, la nivel de observație empirică, asupra stării actuale a resursei piscicole și cu privire la ce anume trebuie întreprins pentru a se produce schimbări radicale în procesul de refacere a potențialului piscicol al Deltei Dunării. A rezultat că problema pescuitului - redresarea resursei piscicole în concordanță cu principiul dezvoltării durabile a sectorului pescuitului - este de o amploare și complexitate care depășesc sfera administrației locale. Refacerea resursei piscicole a Deltei Dunării presupune un mix de politici și un ansamblu de măsuri în care se cere implicarea autorităților guvernamentale.

### **Istoricul situației rezultat din consultarea publică**

Înainte de anul 1989, fosta Centrală a Deltei Dunării, dispunând de specialiști și de mijloacele tehnice necesare, se ocupa de administrarea teritoriului și resursei piscicole și aplica măsuri pe termen scurt și mediu pentru întreținerea și conservarea Deltei la nivelul întregii suprafețe. Lucrările executate anual erau



menite sa contribuie la refacerea functiilor ecosistemului si a habitatelor naturale periclitare.

Lucrările permanente desfășurate anual constau in :

- întreținerea prin dragare a canalelor și a unor perimetre supuse colmatării
- distrugerea vegetatiei excesive din lacuri pentru evitarea eutrofizării
- curățirea gârelor, intrărilor în japse pentru o bună circulație naturală a apei
- igenizarea zonelor stuficole pentru regenerare după recoltare prin ardere controlată, activitate cu temen de îndeplinire fixat la data de 15 martie, pentru a nu se perturba migrația păsărilor
- control permanent al acivităților si respectarea legislatiei prin rapoarte radio zilnice la nivelul întregii suprafețe administrate

Pescăriilor le reveneau următoarele obligatii:

- igenizarea zonelor in care pescuiau,
- tăierea plaurilor care blocau gârlele mici
- curățirea vegetației submerse pentru evitarea procesului de eutrofizare al japselor - supravegherea anti-braconaj a zonelor repartizate pescuitului

Până in anii 1960 accesul bărcilor se facea numai la rame si ghionder. Accesul ambarcatiunilor cu motor ere conditionat la nivelul intregii Delte a Dunarii de reglementati foarte stricte, accesul fiind permis numai pe baza unor autorizatii speciale eliberate de catre Centrala Deltei Dunarii. Navele din afara sistemului centralei obtineau permis de acces doar pentru traversada pe calea de apă publică, respectiv canalele de legătură între localități și zonele balizate ale lacurilor, devierea de la traseu fiind interzisă și sanctionată. Ambarcatiunile de deservire - șalupe - nu aveau puterea mai mare de 65Hp și o viteză de 10km/oră, restul salupelor si ambarcațiunilor având accesul interzis. Lacurile erau semnalizate/ balizate cu școndri care indicau zonele de travers pentru ambarcațiuni.

Severele măsuri de protecție includeau limitarea accesului in zonele de pescuit cu ambarcațiuni cu motor, interdicția totală a ambarcațiunilor cu motor în perioada de prohibiție și menținerea unei cifre constante a numărului de permise eliberate pescarilor profesioniști și aveau ca scopuri combaterea braconajului și combaterea poluării de orice natură.

Dupa anul 1990, lucrările tehnice au încetatat odată cu desființarea Centralei Deltei. Atribuțiunile de control si reglementare revin mai multor instituții si aplicarea lor este influențată politic. Concesionarii nu respectă obligațiile înscrise în caietul de sarcini, de ex. de repopulare cu alevini a zonelor concesionate. S-a creat confuzie în ceea ce privește proprietatea, iar pescarii sunt determinați să braconeze în folosul concesionarilor in perimetrele alocate. Numărul excesiv de permise de pescuit industrial solicitate de concesionari este acordat fără să se evalueze capacitatea de suport și de refacere a resursei de pescuit. Raportările privind cantitatea de pește prinsă și colectată in toata aceasta perioada sunt fictive.

Ambarcațiunile de agrement cu motor nu mai sunt restricționate, viteza acestora fiind de la 10 km/h la 50 - 60 km/h, iar puterile depășind 200 Hp. Efectul



numărului mare de ambarcațiuni care circulă cu motoare de mare de putere la viteze mari este incalculabil. Rațiunea restricționării puterii, respectiv a vitezei la 10-15 km/h este simplă: puterea jetului produs de șalupele rapide cu motor de peste 70Hp produce turbulențe cu efecte distructive asupra fundului de lac și canal perturbând viața mediului biotic și fracturează coloana și îngroapă icrele peștilor astfel, este distrus habitatul și mediul de dezvoltare normală a resursei piscicole.

Turismul a devenit haotic, agresiv și fără limite de acces; între altele, s-a ajuns ca Delta să fie survolată de către elicoptere și avioane particulare la orice oră, în orice direcție și la orice înălțime.



*Pentru refacerea resursei piscicole pe termen mediu și lung ca factor de dezvoltare economică și de creare de locuri de muncă se impun acțiuni de reconstrucție ecologică și protejare a mediului.*